

Arkeologisk rapport 2021

Reguleringsplan - bustader småhus

Grepstad, gbnr 7/1 og 7/45 i Sykkylven kommune
Aaron Johnston

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Forord

Et *kulturminne* er et spor etter menneskelig liv og virke i vårt fysiske miljø, for eksempel en bygning, en vei, et gravminne, en steinalderboplass, ei kokegrop eller et jernvinneanlegg. Det kan også være steder det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjoner til. Kulturminnene representerer både uerstattelige kilder til kunnskap om fortidige samfunn, og en ressurs for opplevelse og bruk – i dag og i fremtiden.

Kulturminner fra forhistorisk tid og middelalder (eldre enn 1537) er *automatisk fredet* i kraft av sin høye alder, jfr. Kulturminneloven § 4. Fra tida før skriftlige kilder, er de materielle levningene de eneste kildene til å forstå menneskene og det samfunnet de levde i.

Kulturminner fra nyere tid (yngre enn 1536) kan også ha høy verdi. Særlig verdifulle kulturminner kan bli *vedtaksfredet*, jfr. Kulturminneloven §§ 15 og 19. Alle typer kulturminner og kulturmiljø kan dessuten bli vernet som hensynssoner, jfr. Plan og bygningsloven § 11-8.

HOVEDPERIODE	UNDERPERIODER	14C-ÅR (før nåtid)	KALENDERÅR
Eldre steinalder	Tidligmesolitikum	10020 – 8900 b.p.	9500 – 8000 f.Kr.
	Mellommesolitikum	8900 – 7690 b.p.	8000 – 6500 f.Kr.
	Senmesolitikum	7690 – 5230 b.p.	6500 – 4000 f.Kr.
Yngre steinalder	Tidligneolitikum	5230 – 4700 b.p.	4000 – 3300 f.Kr.
	Mellomneolitikum A	4700 – 4100 b.p.	3300 – 2600 f.Kr.
	Mellomneolitikum B	4100 – 3800 b.p.	2600 – 2300 f.Kr.
	Senneolitikum	3800 – 3500 b.p.	2300 – 1800 f.Kr.
Bronsealder	Eldre bronsealder	3500 – 2900 b.p.	1800 – 1100 f.Kr.
	Yngre bronsealder	2900 – 2440 b.p.	1100 – 500 f.Kr.
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	2440 – 2010 b.p.	500 f.Kr. – 0
	Eldre romertid	2010 – 1840 b.p.	0 – 200 e.Kr.
	Yngre romertid	1840 – 1680 b.p.	200 – 400 e.Kr.
	Folkevandringstid	1680 – 1500 b.p.	400 – 570 e.Kr.
Yngre jernalder	Merovingertid	1500 – 1210 b.p.	570 – 780 e.Kr.
	Vikingtid	1210 – 1000 b.p.	780 – 1030 e.Kr.
Middelalder	Middelalder		1030 – 1536 e.Kr.
Nyere tid	Nyere tid		1537 e.Kr. –

Figur 1. Kronologiske perioder.

Da kun et fåtall av alle kulturminner er kjent, er kulturminneforvaltninga avhengig av arkeologiske registreringer for å kunne uttale seg til plan- og byggesaker, jf. Kulturminneloven §§ 8 og 9. Ved eventuelle funn av automatisk freda kulturminner, kan søker enten forsøke å tilpasse planene slik at disse ikke kommer i konflikt med tiltaket, eller søke om dispensasjon fra lovverket. Ved et eventuelt dispensasjonsvedtak kan det bli stilt vilkår om arkeologisk utgravning før iverksetting av tiltaket, for slik å sikre at kunnskapen ikke går tapt for fremtidige generasjoner.

1. Sammendrag

Denne arkeologiske undersøkelsen ble foretatt på Grepstad, (Grebstad) gbnr. 7/45 og deler av 7 /1 i Sykkylven kommune, i forbindelse med etablering av nye boligtomter på eiendommen.

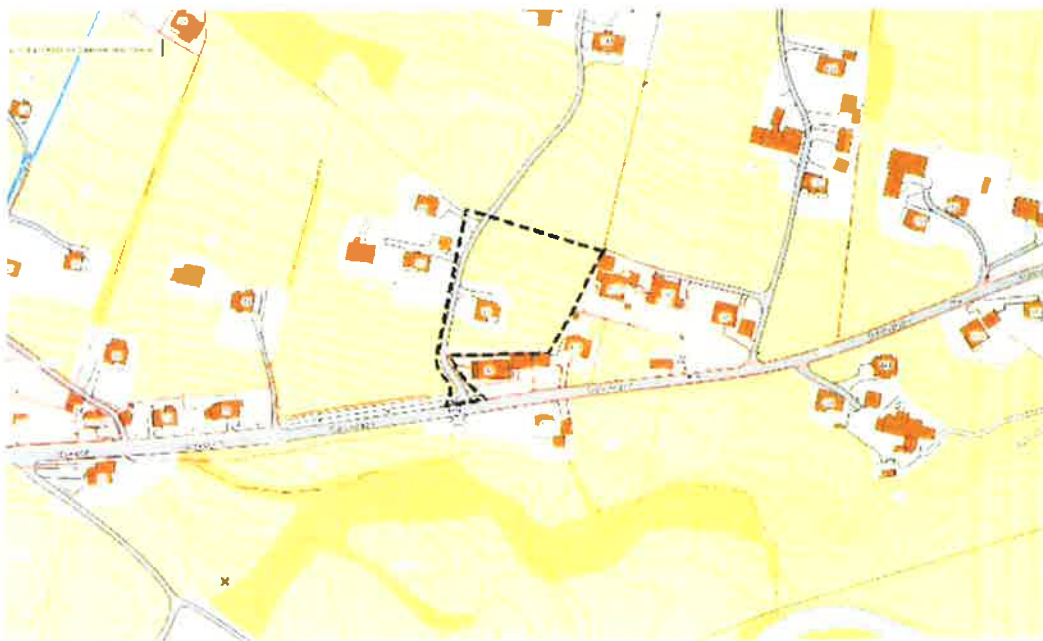
Feltarbeidet ble utført av Aaron Johnston i perioden 09.06 – 12.06.2020, og rapporten ble ferdigstilt mars 2021. Totalt ble det brukt 7,75 dagsverk på saken.

Av metoder ble det benyttet visuell overflaterregistrering, maskinell sjakting og manuell prøvestikking.

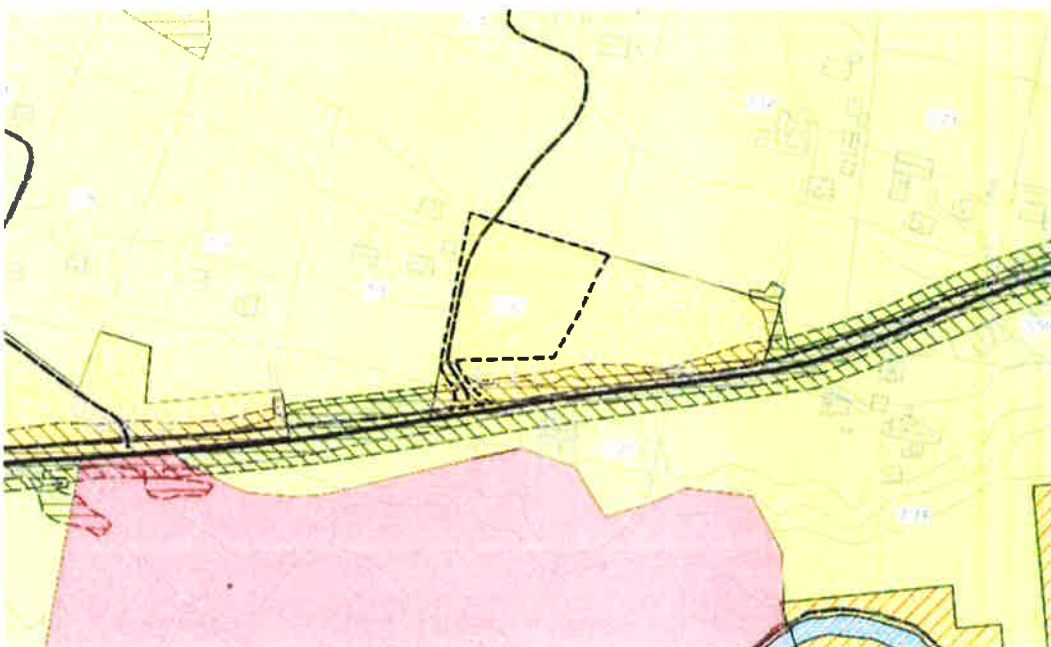
Det ble ikke gjort funn av automatisk freda kulturminner og det ble ikke påvist nye verdifulle kulturminner fra nyere tid innenfor planområdet.

2. Bakgrunn og formål med undersøkelsen

Bakgrunnen for denne arkeologiske registreringa er å legge til rette for konsentrerte småhus. Plangrensene korresponderer med eiendomsgrensene rundt g/bnr. 7 /45 i vest, sør og øst, og i nord den delen av 7 /1 som er sett av til boliger i Kommunedelplan sentrum - Ikornes. Planområdet er om lag 5,3 dekar stort og inneholder i dag en bolig, og området er preget av eneboliger og landbrukseiendommer. Arealet er i kommunedelplanen satt av til byggeområde (figur 2 og 3).

Figur 2. Plankart

Figur 3: Kartutsnitt som viser gjeldende kommunedelplan for planområdet.

Før planarbeidet kunne godkjennes ble det stilt krav om arkeologisk registrering. Vi vurderer planområdet til å ha potensial for automatisk freda kulturminne. Vurderinga er særlig knytt til kjennskap til funn fra nærområdet, men og topografiske faktorer ved landskapet som er typisk for funn av automatisk freda kulturminne. Formålet med registreringa var å undersøke forholdet mellom planarbeidet og eventuelle automatisk freda kulturminne, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978.

3. Området

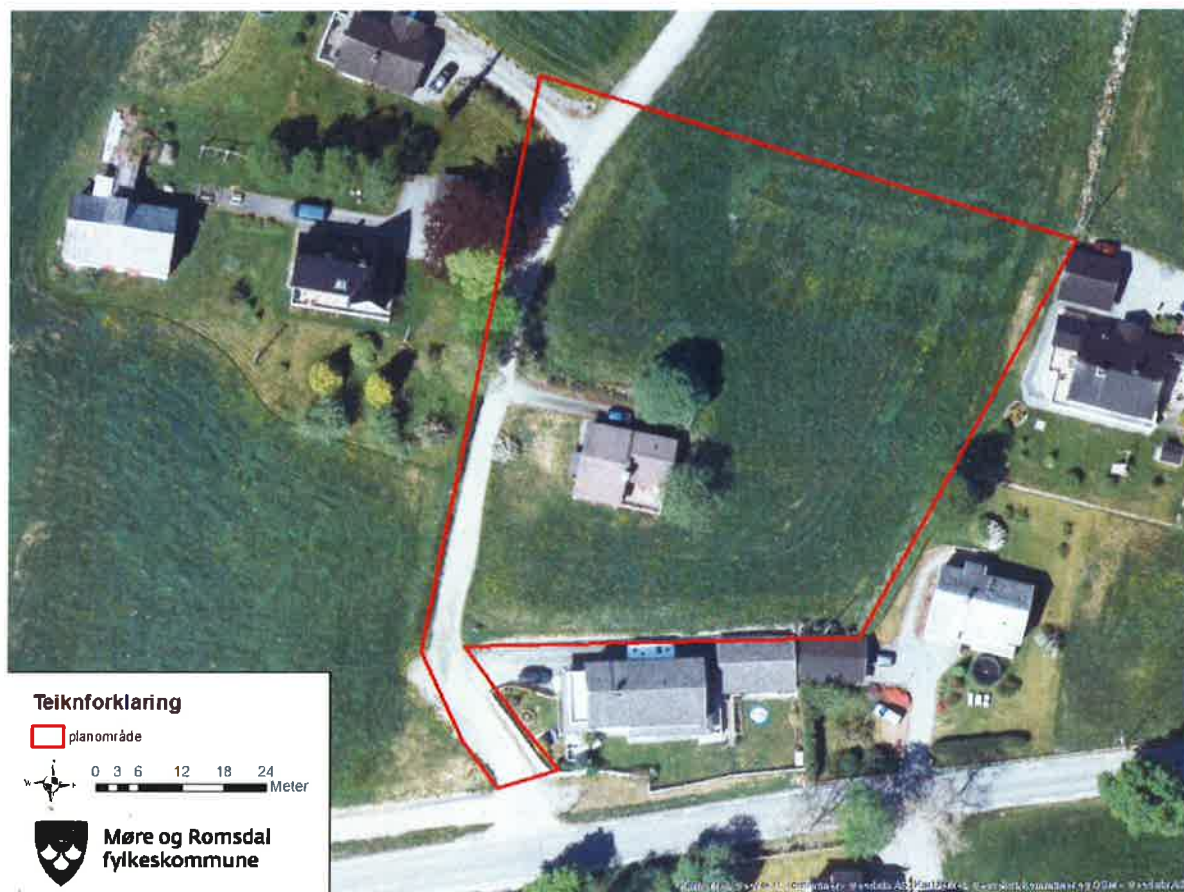

Figur 4. Oversiktskart

Planområdet ligger på Grepstad (Grebstad) i Sykkylven kommune, ca. 950m nordøst fra Sykkylven sentrum. Planområdet er dekket av høyt gress, og trærne som vises på flyfoto er ved siden av boligen. Bolighus (nr. 92) ligger ved siden av nedre sjurgarden ved Dalevegen og landskapet skråner nedover mot sør ca. 35 - 45 moh og det er fin utsikt over dalen, Aureelva og Bakkeøyane (figur 4 – 7).

Figur 5. Panorama bilde, sett mot vest

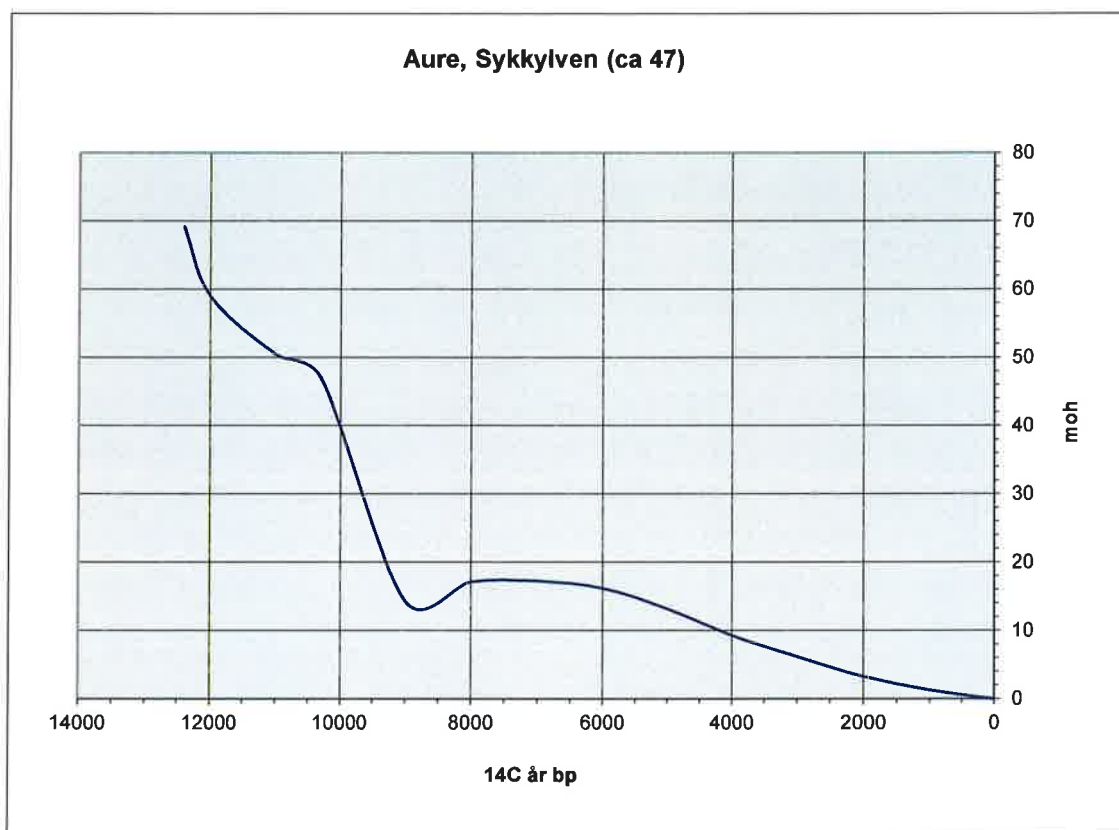
Figur 6. Planområdet

Figur 7. Dronebilder over planområdet, sett mot sørøst

Som følge av havstigning (transgresjon) og landheving (regresjon) har havnivået endret seg gjennom hele forhistorien. Da isen begynte å smelte etter siste istid steg havet relativt raskt, men samtidig begynte også landet å heve seg på grunn av mindre trykk fra isen. Resultatet ble en påfølgende regresjon. I Møre og Romsdal ligger de førhistoriske strandlinjene derfor generelt høyere enn dagens havnivå, men utviklingen er forskjellig fra område til område (figur 8).

David Simpson ved Bergen museum har utarbeidet et program som gjør det mulig å skrive ut lokale strandforskyvingsdiagram. Kurvene er basert på arbeid av Stein Bondevik, John Inge Svendsen og Jan Mangerud fra 1998. Om en forutsetter at fangstfolk i steinalderen bosatte seg nær sjøen, kan lokale strandlinjekurver både benyttes til å vurdere funnpotensial i et område og til å datere eventuelle funn.

Figur 8. Strandlinjekurve for Aure i Sykkylven kommune etter skjema utarbeidet av David N. Simpson, mars 2001 (jfr. Svendsen & Mangerud 1987, Bondevik, Svendsen og Mangerud 1998).

4. Kulturhistorisk riss

Figur 9. Gamle historiske kart

Informasjon om historiske gårdstun (figur 9) hentet fra Oluf Rygh Norske Gaardsnavne (www.dokpro.uio.no).

7. Grefstad. Udt. græ'ffsta. — Greffstadh NRJ. II 105. Greb-
bostad 1603. Grebostadt, Grebestadt 1606. Grebstad 1616. 1617.
1666. 1723.

*Greipsstaðir, sms. med Mandsnavnet Greipr (PnSt. S. 93).

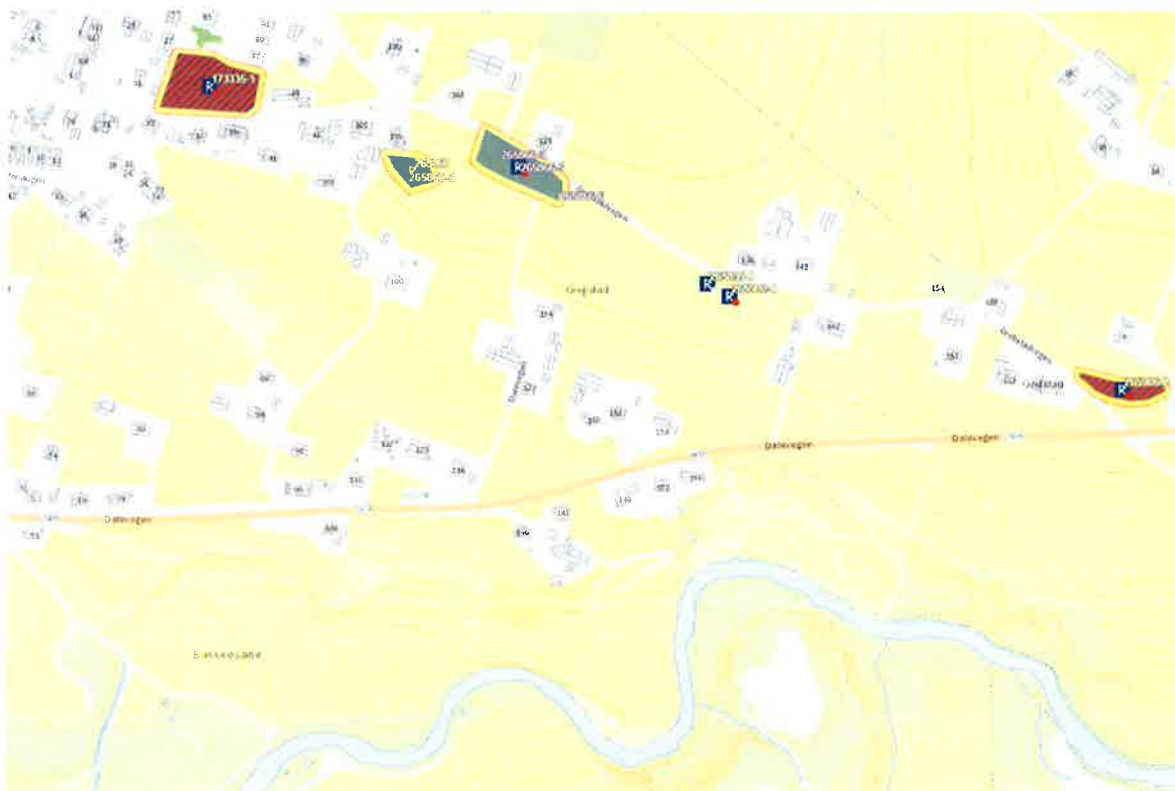
4.1 Automatisk fredete kulturminner

En oversikt over fredete kulturminner er å finne på www.kulturminnesok.no, eller som wms-tjeneste i andre nettportaler (f.eks. www.gislink.no)

På Grepstad gnr. 7 er det gjort flere arkeologiske undersøkelser og funnet bosetningsspor og dyrkingslag med et spenn fra bronsealder til vikingtid (figur 10 og 11)

Figur 10: Tabell over kjente kulturminne i nærheten

ID	Klassifikasjon	Beskrivelse
173335	Bosetning-aktivitetsområde	Spesifisert datering BC 160 – 20 AD, BC 200 – 50
265860	Bosetning-aktivitetsområde	Førreformatorisk tid - Folkevandringstid
265866	Bosetning-aktivitetsområde	Førreformatorisk tid - Bronsealder
265899	Skiferbryne	Vikingtid
265902	Bosetning-aktivitetsområde	Spesifisert datering 1330 e.kr.
265906	Dyrkingsspor	Spesifisert datering 990 e.kr.

Figur 11. Kart over kjente automatisk freda kulturminne i nærheten

4.2 Nyere tids kulturminner

En oversikt over en del verneverdige bygninger og andre byggverk fra nyere tid er å finne i det såkalte SEFRAK-registeret. Dette er tilgjengelig som wms-tjeneste, blant annet på www.gislink.no.

Flere SEFRAK-registrerte hus ligger i nærheten av planområdet, men de er ikke i konflikt med planarbeidet (figur 12).

Figur 12. Kart over kjente kulturminne fra nyere tid

4.3 Løsfunn

En oversikt over gjenstander som er innlevert til museum er tilgjengelig på www.unimus.no/arkeologi. En del av disse er også kartfestet og fotografert.

På Grepstad gården er det funnet en skjeformet skraper av flint (B9812) og fragment av et litt rødlig bryne av skifer som trolig er fra vikingtid (B18513).

5. Strategi og metode

Strategi og metode ble valgt ut fra terreng, arealbruk og vegetasjon i området. Maskinell sjakting ble brukt under prosjektet da det var potensiale for funn under markoverflaten fra bronse/ jernalder. Sjakter på mellom 10 til 50 meter ble brukt til å dekke planområdet og samtidig forårsake så lite forstyrrelser som mulig.

5.1 Visuell overflateregistrering

Metoden innebærer at markoverflaten blir registrert for å påvise funn av tufter, gravminner, dyrkingsspor o.s.v. Grunnen blir sondert ved hjelp av sonderingsbor, en ca. 1 meter lang metallstang der det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en profil av grunnen der en stikker. Ved mulige funn blir det gjerne åpnet en sjakt eller et prøvestikk for å påvise ildsteder, gulvnivå, dyrkingslag eller lignende, avgrense kulturminnene, og eventuelt ta ut kullprøver for datering.

5.2 Maskinell sjakting

Metoden innebærer at en benytter gravemaskin med flatt graveskjær/pusseskjær til forsiktig å skrape av det øverste matjordslaget. Spor etter blant annet ildsteder og stolpehull etter hus kan være synlige i den sterile grunnen under. Sjaktene har en bredde på ca. 3 meter. Ved undersøkelse av større områder blir sjaktene lagt parallelt, med innbyrdes avstand på ca. 10-15 meter.

5.3 Manuell prøvestikking

Metoden innebærer at en bruker spade og fjerner torva i et ca. 40 x 40 cm stort område. Massene blir gravd opp mekanisk, brette for brette, og såldet i såld med 4 mm maskevidde. Såldingen fjerner jord, sand o.l. og gjør det mulig å påvise steinredskaper som økser og pilspisser, eller avfall fra tilvirking av slike, som for eksempel flintavslag. Uttaksstedet for hvert bøttelag blir markert i profilen for hvert bøttelag, for eventuelt å kunne relatere funn til riktig jordlag. Både positive og negative prøvestikk blir kartfestet, for slik å kunne avgrense eventuelle lokaliteter.

6. Undersøkelsen

Registreringsarbeidet ble utført av Aaron Johnston i perioden 09.06 – 12.06.2020, og utgjorde totalt 4 dagsverk (figur 13). Maskinfører var tiltakshaver som stilte med en Bobcat E55 for sjakter A – G (gbnr. 7/45) og andre maskinfører var Dags Maskin AS med Komatsu PC 55MR for sjakt H (gbnr. (7 /1).

Figur 13. Bilde fra selve undersøkelsen

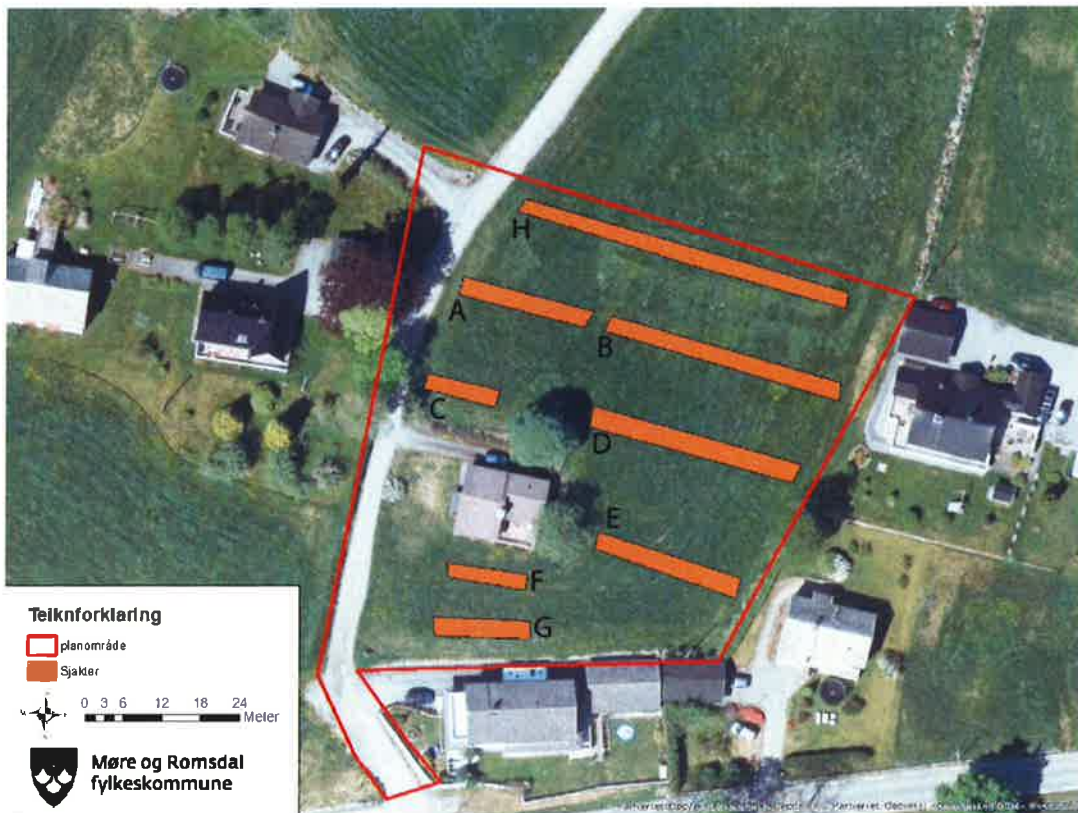
Været var fint, med sol og god temperatur under undersøkelsen.

6.1 Synlige strukturer

Det ble ikke påvist synlige kulturminne som er automatisk freda innenfor planområdet, og heller ikke strukturer som er vurdert til å være fra nyere tid.

6.2 Sjakter

Det ble totalt åpnet 8 sjakter (A – H) med maskin innenfor planområdet, alle sjakter var negative (figur 14 og 15).

Figur 14. Kart over alle sjaktene, med nummer

Figur 15. Dronebilde over alle sjaktene, sett mot sør

Sjakt A

Sjakt A var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 16 og 17).

Lengde:	19 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	40 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	20 cm	Lys oransjebrun sand og silt				naturlig	
3	30 cm +	Kompakt lys grå leire				naturlig	

Figur 16. Sjakt A, sett mot øst

Figur 17. Sjakt A, profil, sett mot sør

Sjakt B

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 18 og 19).

Lengde:	35 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	35 - 40 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	20 cm	Lys oransjebrun sand og silt				naturlig	

Figur 18. Sjakt B, sett mot sørøst

Figur 19. Sjakt B, profil, sett mot nord

Sjakt C

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 20 og 21).

Lengde:	11 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	40 - 50 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	30 cm	Lys oransjebrun grå sand og silt				naturlig	

Figur 20. Sjakt C, sett mot sørøst

Figur 21. Sjakt C, profil, sett mot nord

Sjakt D

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 22 og 23).

Lengde:	27 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	30 - 50 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	30 cm	Lys oransjebrun grå sand og silt				naturlig	

Figur 22. Sjakt D, sett mot sørøst

Figur 23. Sjakt D, profil, sett mot nord

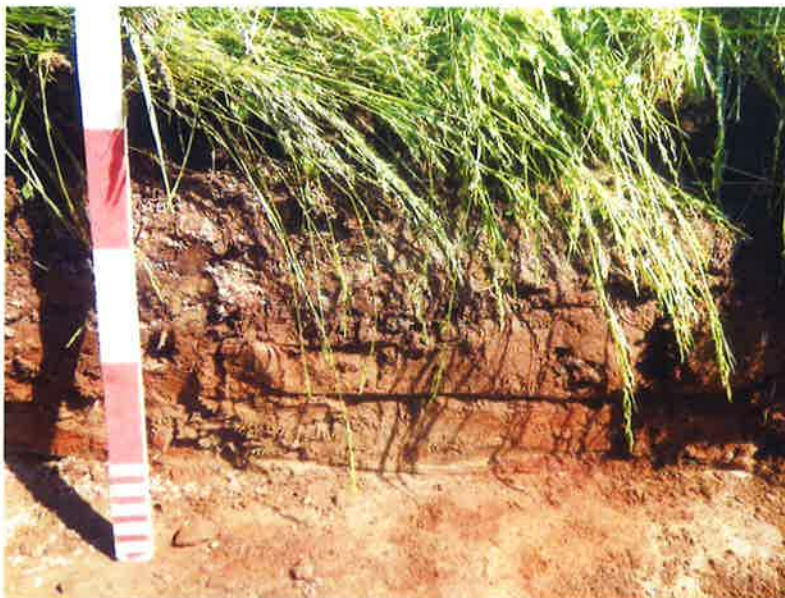
Sjakt E

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 24 og 25).

Lengde:	24 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	40 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	30 cm	Lys oransjebrun grå sand og silt				naturlig	

Figur 24. Sjakt E, sett mot sørøst

Figur 25. Sjakt E, profil, sett mot nord

Sjakt F

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 26 og 27).

Lengde:	12 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	65 - 95 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20 cm	Brun silt og sand matjord				matjord	
2	15 cm	Blandet grå leire				Moderne - fra husbygging	
3	30 cm	Blandet brun matjord				Moderne - fra husbygging	
4	30 +cm	Blandet lys brun oransje sand og grå leire				Moderne - fra husbygging	
5		Kompakt lys grå leire				naturlig	

Figur 26. Sjakt F, sett mot sørøst

Figur 27. Sjakt F, profil, sett mot nord

Sjakt G

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 28 og 29).

Lengde:	15 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	100 - 120cm	Retning:	V - Ø
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse				Prøve	Kommentar
1	20 cm	Brun silt og sand matjord					matjord
2	20 cm	Blandet grå leire					Moderne - fra husbygging
3	40 cm	Blandet brun matjord					Moderne - fra husbygging
4	40 cm	Grå brun sand og leire					naturlig
5		Kompakt lys grå leire					naturlig

Figur 28. Sjakt G, sett mot sørøst

Figur 29. Sjakt G, profil, sett mot nord

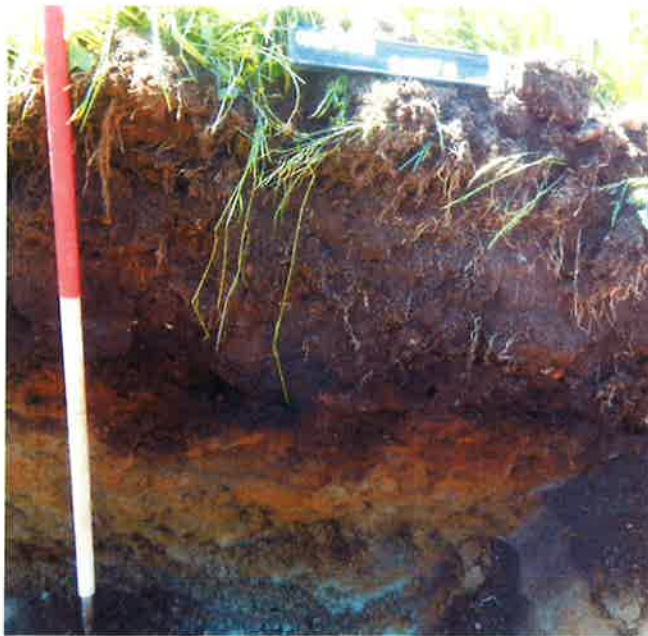
Sjakt H

Sjakta var *negativ*, og det ble verken funnet strukturer eller funn som er tolket som automatisk fredete kulturminne (figur 31 og 32).

Lengde:	40 m	Bredde:	2,50 m	Dybde:	40 cm	Retning:	NV - SØ
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse				Prøve	Kommentar
1	20 cm	Brun silt og sand matjord					matjord
2	20 cm	Kompakt oransjebrun grus og sand					naturlig
3	30+ cm	Gul brun sand					naturlig

Figur 30. Sjakt H, sett mot sørøst

Figur 31. Sjakt H, profil, sett mot nord

6.3 Prøvestikk

Det ble totalt gravd 2 prøvestikk (1 - 2) innenfor planområdet og alle var negative (figur 32 og 33).

Figur 32. Kart over alle prøvestikkene, med nummer

Figur 33. Dronebilde over alle sjaktene, sett mot øst

Prøvestikk 1

Prøvestikket 1 var *negativt*, og det ble ikke gjort funn av lag eller gjenstander som er tolket som automatisk fredete kulturminner (figur 34).

Lengde:	40 cm	Bredde:	40 cm	Dybde:	105 cm	Bøttelag	2
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse			Prøve	Kommentar	
1	20	Brun silt og sand matjord				Matjord	
2	40	Blandet grå leire				Moderne - fra husbygging	
3	15	Blandet brun matjord				Moderne - fra husbygging	
4	20	Mørk brun sand og grus				Naturlig	
5	10+	Kompakt lys grå leire				Naturlig	

Figur 34. Prøvestikk 1, sett mot nord

Prøvestikk 2

Prøvestikk 2 var *negativt*, og det ble ikke gjort funn av lag eller gjenstander som er tolket som automatisk fredete kulturminner (figur 35).

Lengde:	40 cm	Bredde:	40 cm	Dybde:	90 cm	Bøttelag	2
Lag Nr.	Tykkelse	Beskrivelse				Prøve	Kommentar
1	20	Brun silt og sand matjord					Matjord
2	50	Blandet grå leire					Moderne - fra husbygging
3	10	Blandet brun matjord					Moderne - fra husbygging
4	15	Mørk brun sand og grus					Naturlig
5		Kompakt lys grå leire					Naturlig

Figur 35. Prøvestikk 2, sett mot nord

6.4 Dokumentasjon

Sjakter og prøvestikk ble fotografert og kartfestet. Det ble benyttet et Nikon AW 130 kamera, DJI Phantom 4 drone, og tatt 102 bilder (se vedlegg 1). Bildene er sortert, merket og arkivert ved bruk av Fotostation.

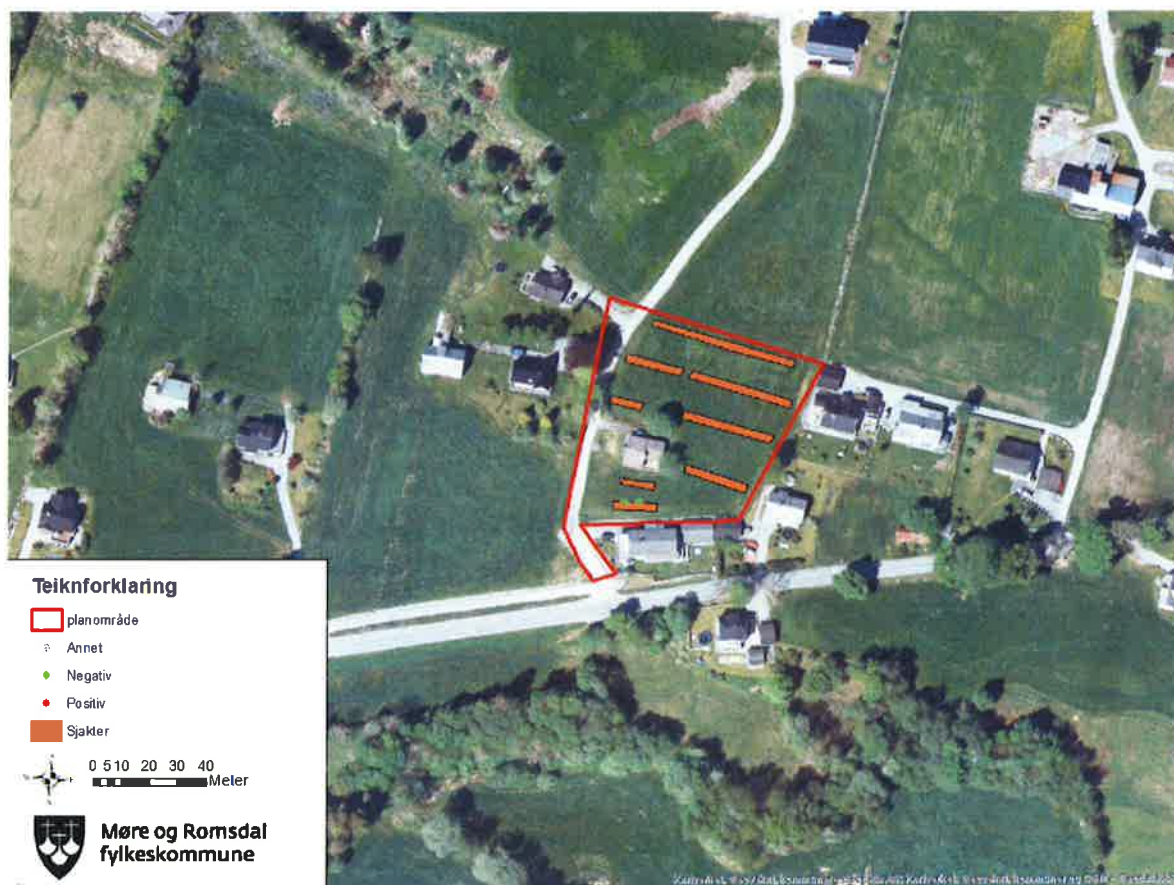
Kartfestingen ble gjort av Aaron Johnston, ved bruk ArcGIS Collector /Cpos og bearbeidet ved hjelp av ArcMap. Alle tegningene er også rentegnet, georeferert og vektorisert, som grunnlag for innlegging i kulturminnedatabasen Askeladden.

7. Resultat

Hele området er registrert jfr. Kulturminneloven § 9.

Av metoder ble det både benyttet visuell overflateregistrering, maskinell sjakting og manuell prøvestikking.

Undersøkelsen resulterte ikke i funn av nye automatisk fredete kulturminner (figur 36).

Figur 36. Kart over alle sjaktene og prøvestikk.

9. Litteraturliste

Bondevik, S., J. I. Svendsen & J. Mangerud 1998: Distinction between the Storegga tsunami and the Holocene marine Transgression in the coastal basin deposits of western Norway, *Journal of Quaternary Science*, 13(6): 529-537.

GISLink karttjeneste: <http://www.gislink.no/gislink/index.jsp>

Helskog, K., S. Indrelid & E. Mikkelsen 1976: Morforlogisk klassifisering av slåtte steinartefakter. *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1972 – 74*, Oslo.

Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden: <http://askeladden.ra.no>

Simpson, D. N. 2001: Excel spreadsheet prepared March 2001

Svendsen, J. I & J. Mangerud 1987: Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of Western Norway, *Journal of Quaternary Science*, 2:113-132.

Tilvekst: *Tilveksten til arkeologisk avdeling, Vitenskapsmuseet. Elektronisk versjon.* I årene 1871-1981 har de årlige tilvekstbeskrivelsene til den arkeologiske samlingen på Vitenskapsmuseet blitt utgitt i trykt form i forskjellige tidsskrifter, henholdsvis årsberetningene til "Foreningen til norske fortidsminnesmerkers Bevaring", "Det kgl. norske videnskabers selskabs Skrifter" samt årbøker og årsberetninger til "Det kongelige norske videnskabers Selskab". Tekstdelen av tilvekstkatalogene fra 1871-1981 har, som en del av Dokumentasjonsprosjektet og Museumsprosjektet, blitt konvertert til elektronisk form.

Universitetsmuseenes arkeologiske gjenstandsamlinger: <http://www.unimus.no/arkeologi>

**Møre og Romsdal
fylkeskommune**

Postboks 2500, 6404 Molde
(postadresse)
Julsundvegen 9, 6412 Molde
(besøksadresse)

Tlf: 71 28 00 00
E-post: post@mrfvlke.no